

més o menys amagat' (ib.): perquè el mateix Alcover escrivia *trobar la ll.* per 'trobar el camí, el mitjà', cosa que em sembla derivar més naturalment de 'séc de la penya': «pensàvem d'on treure cabals per dur la cosa lulliana avant, y no trobàvem la *llivanya*» (BDLC 5 II, 304).

Llivanya ve òbviamet de *llevanya* amb l'evolució fonètica que ja hem comentat supra. Però a les altres illes resta la variant primitiva, si bé allà ha passat a designar escltexes o pedreny més grossos. A Eivissa: 10 «*llevanya*: piedra grande y plana», PzCabr. (acceptat igual en *AlcM*), però sembla que l'acc. més pròxima a l'origen de 'bei o clivella de roc' és la que *AlcM* defineix a «*llavanya* eiv. pedra que fa llosa, que forma lloses». En tot cas jo mateix ho he sentit a Sant Miquel de Balansat quan vaig fer-me explicar la frase copsada «li va tirar una *llevayada*» 'un cop de pedra' (1963). Nou del tot és que, en forma quasi igual, això també és viu a la part més conservadora de Menorca; on, descrivint-me la costa de Migjorn Gran em parlaren d'una *llobaya* referint-se a una balmeta que hi ha (1964); d'«escltexa' és fàcil el pas a una petita balma o sobrepom de roca; però és notable que aquí ho pronunciaren amb -b- bilabial, ço que no sé manera d'explicar-ho sinó admetent que el mot ja hi vivia en 25 temps dels moros menorquins, que no tenien la labiodental.

En un document de l'Alt Pallars, vaig trobar *llivanta*, en unes afrontacions de Biuse, que pel context em sembla tenir el sentit del *llivanya* balear (Capbreu de Rialb, escrit el 1645, crec en el fº 35ss., i llegit en papers municipals d'allà el 1959, per desgràcia s'ha esgarriat la cèdula i no puc verificar-ho).

En fi posem ací un mot de la pàgessa mallorquina, *llevassa* 'la clenxa', que el fort humorista Guillem Roca i Seguí (1742-1813) usava en el seu *Piramo i Tisbe*: «--- ara, de vós privada, / s'augmenta el bé que vos vull - quan conec el bé que 'm falta: / en fin, sia lo que sia -, may en mi es veurà mudansa: / sempre, Píramo, som vostra, - del cap fins a la *llevassa*» (JMBover, *BiEscrBal.* II, 278.77.4): i en efecte, *AlcM* ha recollit «*fer-se sa llevassa*: fer-se la clenxa les dones» a Sineu.¹² I ¿què més semblant a un 'bei' o 'clivella' que la partió dels cabells? És veritat que de l'antítesi *cap/llevassa* semblaria deduir-se que el gros humorista ho aplicava jocosament a un altre... séc! Cosa que res no canviaria de la connexió etimològica.

DERIV.: *Llivanyós* 'que fa *llivanya*' (DAmen.). *Llavanyós* eiv.

CPT.: *Llevacabells*. *Llevadits*. *Llevagats*. *Llevamà* 50 [«der *Lleva Mà* 'calendula arvensis'», Àrx. Ll. Salv., *Die Bal.* II, 347]. *Llevanassa* sembla tractar-se d'un peix més o menys comparable a les tonyines (St. F. de Guixols), car ens el descriuen com «rossenc, de gusta poc agradable» i «van amatades»: llavors com que 55 aquests peixassos solen emergir ací i allà, imagino que en diguessin una (*tonyina*?) *lleva-nas*, una *llevanàs* i aquest gènere invitava a feminitzar-li la terminació. *Llevantcaient*: *anar llevant-caient* cf. «entre Amor só portat e fortuna, / *cabent*, *levant*, sí com infant en 60

roques», Ausiàs (C). *Llevaolles* (supra). *Llevapèls*. *Llevaplats*. *Llevaural* (?), convé documentar millor, potser encreuament entre *llevamà* i una variant de *galditrot*, sinònims; cf. *oral*).

¹ Alguns fildlegs catalans cregueren al principi que *ui* s'havia de llegir *vi* en aquest mot, d'on la forma *alleviar*, inexistent, que posen el *DBal.*, etc. — ² Només a l'extrem Sud del nostre domini apareix el verb amb el seu significat castellà de 'portar' (Creuillent 1963). — ³ Per a d'altres casos gascons i lusollesones de femenins en -*dor* veg. C. Michaëlis, *ZRPh.* XIX, 536-7, ultra Alibert i el meu *Voc. Ar.*, s. v. — ⁴ Com que hi ha hagut confusions entre aquest mot i *llavanera* 'safareig', cal confirmació per a les localitzacions d'*AlcM*; no crec que cap a Girona i NE. s'usi sinó *llevadora*, però potser hi ha l'altre en algun punt del B-Emp., puix que assenyalen a Palafrugell la forma masculina en la dita «com el part ve bé, tothom és bon *llevaner*». — ⁵ «*Llevat de que* ho vulguis dir an en V. o an en M., tu segueix fent el paper que 't vaig explicar» anoto d'una carta del meu pare a la mare, 1902, a qui havia encomanat secret sobre les gestions en curs sobre una negociació delicada, del qual exceptuava només els dos amics de més confiança. Junt amb *passat que, sempre que no, si doncs no*, són recursos de sobres que té la nostra llengua viva i genuïna per fer superflu l'acastellanat a *no ser que*. — ⁶ A Pujolo *lebâme* (Cor., *Voc. Ar.*, 76) que ve de *LEVAMEN*, d'on el fr. *levain*, oc. ant. *levam*, avui en una part del gascò i parlars de la Garona mitjana (T-et-Gar., Hte. Garonne al N. de Tolosa, VKR VI, 87, *lebân*); *liyame*, *liyami*, *lyâmi* al N. i SO. de la zona landesa de Millardet (*Atlas*, n.º 272). D'aquí el manlleu basc guip. *legamia*, -*miña*, *lamiña*, lab. *lemania* (Mitxelena, *FoHiVca.*, 258). — ⁷ L'àrea del mot degué sobreixir fins i tot un poc des d'Aragó cap al castellà oriental de la Rioja i la Manxa: *cablieva* «fianza, seguridad, carta de obligación» en el *Santo Domingo* de Berceo (Rivad. LVII, 745); *caulebar* «soportar, sufrir», gloss. de les *Leyes de Moros del S. XIV* en *Mem. Hist. Esp.* v, 427. — ⁸ Com que el mot és només «mallorquí», segons *AlcM*, no menorquí, s'explica que, no coneixent-ho bé Moll i la seva família, vagin pendre per bona la moneda falsa d'Amengual. — ⁹ No fou registrat fins al *DTo.* de 1670 («*sollevar* o llaurar per primera vegada: proscindere»), «*sollevar* lo ventrell a algú: nauseam generare; *lo ventrell* se me *solleva* quan menjo d'aquesta vianda» dóna Lacav. (de vegades tan afrancesat en llengua com en fets); en seguiment d'ells només registren *soll*-Belv., Lab., *DAG.*, *DFa.*; tanmateix Vogel, tan llegit i estudiós dels bons escr. Renaix. porta *sollevar*, amb el signe de mot de collita pròpia. Manca en Busa-N., OPou, Carles Ros, Sanelo, Escrig 1851, *DFgra.*, *DAmen.* — ¹⁰ Llegim «lo poble --- per *sollevar-lo* en ilegals alborots» en l'eixerit «amic» i aprofitat condeixeble de Verdguer, en el pròleg que posa a una de les obres del seu pseudo-protegit; i aquest era dels que influen